

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคโบราณรักษ์

นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญความว่า พรรคโบราณรักษ์ ผู้ร้องไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคโบราณรักษ์ ขอให้สั่งยุบพรรคดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ประกอบด้วยมาตรา ๖๕ (๕)

พรรคโบราณรักษ์ โดยนายมีเดช น้าบุญ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปความว่า ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๒๕ แล้ว โดยได้รับสมาชิกพรรคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดจำนวน ๕,๖๗๑ คน แยกเป็นสมาชิกสามัญ จำนวน ๒,๗๒๑ คน สมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๒,๙๕๐ คน นอกจากนี้การนำคดีนี้มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ โดยไม่ผ่านมติเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๖๕ วรรคสอง และกรณีนี้หากต้องนำคดีสู่ศาลก็ควรสู่ศาลปกครองมากกว่า

รายละเอียดคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ร้องตลอดจนคำร้องเพิ่มเติม และคำชี้แจงเพิ่มเติม ปรากฏตามคำวินิจฉัยกลาง

ที่ผู้ถูกร้องยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ ขอให้นัดพร้อมเพื่อกำหนดประเด็นพิจารณาและกำหนดวันนัดพิจารณา โดยให้ออกหมายนัดให้ร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมาศาลในวันนัด ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความจำเป็น จึงให้ยกคำร้องนี้และคดีพอวินิจฉัยได้แล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ หรือไม่ เห็นว่าการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่หลายประการและบางกรณีอาจมีโทษทางอาญาด้วย หากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย ฉะนั้นการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงต้องเป็นด้วยใจสมัคร โดยการแสดงเจตนาเข้าเป็นสมาชิกพรรค ตามปกติต้องแสดงเจตนาด้วยการกรอกใบสมัครและลงลายมือชื่อของตนในใบสมัครหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในใบสมัครตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ ยื่นต่อพรรคการเมืองที่ตนประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกพรรคเพื่อทางพรรคจะได้รวบรวมรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป การที่พรรคผู้ถูกร้องกำหนดในข้อบังคับของพรรคในข้อ ๓๔ ว่า “สมาชิกพรรคโบราณรักษแบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ (๑) สมาชิกกิตติมศักดิ์และสมาชิกสามัญ” และข้อ ๓๕ ว่า “สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ บุคคลผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือมีลักษณะพิเศษในทางวุฒิการศึกษา มีหรืออาจมีอุปการคุณต่อพรรคที่คณะกรรมการบริหารพรรคเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติเชิญผู้ใดให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ

ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพและให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค สมาชิกกิตติมศักดิ์ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๓๖ ด้วย” เป็นทำนองว่าเมื่อหัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดให้เข้าเป็น “สมาชิกกิตติมศักดิ์” แล้วผู้รับเชิญไม่ตอบปฏิเสธภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นเป็น “สมาชิกกิตติมศักดิ์” ทั้งนี้ แม้ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องจะมีความหมายดังกล่าวก็ตาม เห็นว่าอย่างมากที่สุดก็จะเป็นได้แค่ “สมาชิกกิตติมศักดิ์” ตามที่ทางพรรคผู้ถูกร้องมุ่งหวังไว้เท่านั้น แต่ไม่อาจถือว่าเป็นสมาชิกพรรคตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งต้องมีการแสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ฉะนั้นแม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่าผู้ถูกร้องได้เชิญบุคคลในท้องที่อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๕๕๐ คนเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคผู้ถูกร้องก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกเชิญได้แสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค จึงไม่อาจถือว่าบุคคลจำนวนดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ที่กล่าวข้างต้น เมื่อหักจำนวน ๒,๕๕๐ คนออกจากยอดสมาชิกพรรคแล้ว เท่ากับพรรคผู้ถูกร้องมีสมาชิกพรรคเพียง ๒,๗๒๑ คน และไม่ปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้องได้ดำเนินให้มีสมาชิกพรรคเพิ่มเติมจากจำนวนดังกล่าวให้ได้รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงฟังว่าภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง พรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป เป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ (๕) ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยไม่จำเป็นต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่ใช้กรณีที่ต้องดำเนินการในศาลปกครองดังที่ผู้ถูกร้องเข้าใจและโต้แย้งไว้

อาศัยเหตุดังได้พิจารณามา จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ประกอบด้วยมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ